

**ҚАРОРИ
МУШОВАРАИ ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ
ТОҶИКИСТОН**

аз 29 августи соли 2015 №21/3

ш. Душанбе

Дар бораи тасдиқи «Низомномаи аттестатсияи хатм»

Ҳайати мушовараи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон
лоиҳаи «Низомномаи аттестатсияи хатм» -ро муҳокима намуда,
қарор мекунад:

1. Низомномаи аттестатсияи хатм» тасдиқ карда шавад (низомнома замима мегардад).
2. Ба ректорони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон супорида шавад, ки тартиби гузаронидани аттестатсияи хатмро тибқи талаботи Низомномаи мазкур ба роҳ монанд.
3. Раёсати таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломии Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон риояи Низомномаро дар муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ зери назорат гирад.
4. Низомномаи аттестатсияи давлатии хатмкунандагони муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон, ки бо қарори мушовараи Вазорати маорифи Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 26 январи соли 2007, №2/6 қабул шудааст, безътибор доништа шавад.
5. Назорати иҷрои қарори мазкур ба зиммаи муовини вазир Б. Одинаев гузошта шавад.

Раиси чаласаи мушовара,
муовини вазир

Б. Одинаев

Бо қарори мушовараи
Вазорати маориф ва илми
Ҷумҳурии Тоҷикистон
аз 29.08.соли 2015
№21/3 тасдиқ шудааст

НИЗОМНОМАИ АТТЕСТАТСИЯИ ХАТМ

Низомномаи аттестатсияи хатми муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ дар асоси Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи маориф», Қонуни Ҷумҳурии Тоҷикистон «Дар бораи таҳсилоти олии касбӣ ва таҳсилоти касбии баъд аз муассисаи олии таълимӣ», «Стандарти давлатии таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистон» ва дигар санадҳои меъёрии ҳуқуқии соҳаи маориф таҳия шудааст.

1. МУҚАРРАРОТИ УМУМӢ

1. Марҳилаи хотимавии таҳсил дар муассисаи таҳсилоти олии касбӣ аттестатсияи хатм мебошад.

2. Аттестатсияи хатм имтиҳони давлатӣ ва ҳимояи корҳои хатмкунии таҳассусӣ – рисолаҳои дипломии хатмкунандагони зинаҳои бакалавр ва магистри муассисаҳои таҳсилоти олии касбии Ҷумҳурии Тоҷикистонро дар бар мегирад.

Тибқи талаботи нақшаи таълимӣ вобаста ба зинаи таҳсилот ва ихтисосҳо хатмкунандагон рисолаи хатм ва як ё ду имтиҳони давлатӣ месупоранд.

3. Аттестатсияи хатм баъди иҷрои Стандарти давлатии таълимии таҳсилоти олии касбӣ ва азҳуд намудани нақша ва барномаҳои таълимие, ки аз тарафи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудаанд, дар соли ниҳони таҳсили донишҷӯ гузаронида мешавад.

2. ТАРТИБИ ГУЗАРОНИДАНИ АТТЕСТАТСИЯИ ХАТМ

4. Аттестатсияи хатм аз тарафи комиссияи аттестатсионӣ гузаронида мешавад.

5. Барои баргузор намудани аттестатсияи хатм аз ихтисосҳои алоҳида вобаста ба шумораи хатмкунандагони зинаҳои бакалавр, магистр, шӯъбаҳои ғоибона ва фосилавӣ, инчунин таҳсилоти дуҷуми олий як ва ё якчанд комиссияи аттестатсионӣ ташкил карда мешавад.

6. Аттестатсияи хатм аз ҷанҷо, ки дар нақшаи таълимии намунавии аз тарафи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқшуда муайян шудаанд, гузаронида мешавад.

Саволномаҳои аттестатсияи хатм дар доираи барномаи таълимӣ аз тарафи кафедра тартиб дода шуда, садорати факултет онҳоро тасдиқ мекунад.

Рисолаҳои дипломӣ бевосита аз фанҳои таҳассуси ихтисоси хатмкунанда иҷро карда шуда, мавзӯи рисолаҳо бо фармоиши ректор тасдиқ карда мешаванд.

7. Қадвали баргузори комиссияи аттестатсионӣ ду ҳафта қабл аз оғози аттестатсияи хатм бо пешниҳоди декани факултет аз тарафи ректори муассисаи таҳсилоти олии касбӣ бо фармоиш тасдиқ карда мешавад.

3. КОМИССИЯИ АТТЕСТАТСИОНИИ ХАТМ

8. Комиссияи аттестатсионии хатм аз раис, аъзои комиссия (на камтар аз 3 нафар) ва котиб иборат мебошад.

9. Раисони комиссияҳои аттестатсионӣ ҳамасола бо фармоиши вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон аз зумраи номзадҳои илм, докторони илм, академикҳо, мутахассисони вазорату идораҳо ва муассисаҳои соҳавӣ, таъйин карда мешаванд.

Номзодии раисони комиссияи аттестатсионӣ аз захираи кадрӣ мутахассисони соҳа, ки дар раёсати таҳсилоти олии касбӣ ва баъдидипломӣ бо пешниҳоди муассисаҳои таҳсилоти олии касбӣ ҷамъ оварда шудааст, пешниҳод карда мешаванд.

10. Фармоиш дар бораи тасдиқи раисони комиссияҳои аттестатсионӣ на камтар аз ду моҳ қабл аз оғози кори комиссия ба тасвиб мерасад. Раисони комиссияҳои аттестатсионии хатм танҳо ду сол пайи ҳам метавонанд ба ҳайси раис фаъолият намоянд. Дар сурати зарурат онҳо метавонанд баъди 2 сол боз ба ҳайси раиси комиссия таъйин шаванд.

11. Аъзои комиссияҳои аттестатсионии хатм ва котибони он аз ҳисоби мутахассисони соҳа, муаллими калон, номзадҳои илм, докторони илм, ки дар ҳамин муассисаи таҳсилоти олии касбӣ ё дигар муассисаҳо кору фаъолият мекунанд, бо фармоиши ректор таъйин карда мешаванд.

12. Фармоиш дар бораи тасдиқи аъзои комиссияҳои аттестатсионии хатм ва котибони он на камтар аз як моҳ то оғози кори комиссия бояд ба тасвиб расад.

13. Намояндаи факултети муассисаи таҳсилоти олии касбӣ (декани факултет ё яке аз муовинони декани факултет) дар аттестатсияи хатм фаъолона иштирок мекунад, аммо аъзои комиссияи аттестатсионии хатм шуда наметавонад.

Назорати умумии раванди аттестатсияи хатм ба уҳдаи муовини ректор оид ба таълим ва раёсати таълим вогузор карда мешавад.

14. Комиссияҳои аттестатсионии хатм дар муҳлатҳое, ки дар нақшаи таълимии намунавии аз тарафи вазири маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқшуда муайян шудааст, ҷаъолият мекунанд.

15. Қори комиссияҳои аттестатсионӣ дар зинаи бакалавр дар як рӯз набояд аз 6 соат ва шумораи хатмкунандагоне, ки аз аттестатсияи хатм мегузаранд, набояд аз 12 нафар зиёд бошанд. Дар ҳолати зиёд будани миқдори донишҷӯён ба таври истисно то 16 нафар иҷозат дода мешавад (барои ихтисосҳои эҷодӣ ва санъат вобаста ба шумораи иштирокчиёни намоишномаҳо ва корҳои эҷодии хатмкунӣ).

Дар зинаи магистратура бошад, шумораи хатмкунандагоне, ки аз аттестатсияи хатм мегузаранд, дар як рӯз набояд аз 8 нафар зиёд бошад.

16. Вазифаҳои раиси комиссияи аттестатсионии хатм аз инҳо иборатанд:

- шиносӣ бо талаботи низомномаи мазкур;
- баҳогузорӣ ва ҷамъбасти баҳои аъзои комиссияи аттестатсионӣ ба омодагии назариявӣ ва амалӣ, малака ва маҳорати касбии хатмкунандагон;
- ба хатмкунандагон додани дараҷаи таҳассус ва дипломи намунаи давлатӣ мувофиқ ба донишандузӣ ва қобилияти касбии онҳо;
- тавсия намудани хатмкунандагон ба зинаи магистратура ва докторантура аз рӯи ихтисос (PhD);
- омода намудани ҳисобот оид ба ҷаъолияти комиссияи аттестатсионӣ ва пешниҳоди камбудию норасоӣҳо ва роҳҳои бартараф намудани онҳо;
- пешниҳоди ҳисобот барои муҳокима ва тасдиқ ба Шӯрои олимони муассисаи таълимӣ.

4. РАВАНДИ АТТЕСТАТСИЯИ ХАТМ

17. Дар рафти аттестатсияи хатм имтиҳони давлатӣ метавонад ба тариқи анъанавӣ ё тестӣ гузаронида шавад ва хатмкунандагон рисолаҳои дипломии худро ҳимоя намоянд.

Донишҷӯён метавонанд бо истифода аз технологияи муосир рисолаҳои дипломии худро дар намуди муаррифӣ (презентатсия) пешниҳод намоянд.

18. Ба аттестатсияи хатм донишҷӯёне роҳ дода мешаванд, ки талаботи нақша ва барномаҳои таълимиро пурра иҷро намудаанд. Рӯйхати чунин хатмкунандагон аз тарафи декани факултет омода шуда, ду ҳафта пеш аз оғози аттестатсияи хатм бо фармоиши ректор (директор)-и муассисаи таҳсилоти олии касбӣ тасдиқ карда мешавад.

19. Ба комиссияи аттестатсионии хатм аз тарафи декани факултет ҳуҷҷатҳои зерин пешниҳод карда мешаванд: маълумотномаи академии хатмкунанда ё транскрипт; дафтарчаи имтиҳонотӣ ва инчунин аз тарафи мудири кафедра тақризи роҳбари рисолаи дипломӣ; тақризи муқарризи рисолаи дипломӣ.

20. Муқарризони рисолаҳои дипломӣ аз тарафи декани факултет бо пешниҳоди мудирони кафедраҳо таъйин карда мешаванд.

21. Комиссияи аттестатсияи хатм ҳатман бо иштироки ҳамаи аъзоён гузаронида мешавад.

22. Вақти қабули аттестатсияи хатми як хатмкунандаи зинаи бакалавр барои супоридани имтиҳони давлатӣ ва ҳимояи рисолаи дипломӣ то 30 дақиқа вақт ҷудо карда мешавад. Ба хатмкунанда барои баёни мундариҷаи рисолаи дипломӣ то 15 дақиқа вақт дода мешавад.

Дар зинаи магистратура бошад, барои қабули аттестатсияи хатм аз як хатмкунанда то 45 дақиқа вақт ҷудо карда мешавад.

23. Натиҷаи аттестатсияи хатм дар рӯзи баргузори аттестатсия баъди пур кардани протоколи комиссия аз тарафи раиси комиссия эълон карда мешавад.

Дар ҳолати норозӣ будан аз баҳои гузошташудаи комиссия хатмкунанда метавонад ба таври шифохӣ ба раиси комиссия муроҷиат намояд. Дар рӯзи баргузори аттестатсияи хатм раиси комиссия ҳуқуқ дорад бо хатмкунанда тариқи суҳбат саволу ҷавоб кунад. Баъди ҷавобҳои дурусту саҳеҳ баҳои гузошташуда метавонад иваз карда мешавад.

24. Натиҷаи аттестатсияи хатм дар шакли анъанавии таҳсил бо баҳоҳои «аъло», «хуб», «қаноатбахш» ва «ғайриқаноатбахш» ифода меёбад. Ба хатмкунандагоне, ки на камтар аз 75% имтиҳонҳои ҷориро бо баҳои «аъло» ва боқимондари бо баҳои «хуб» супорида, рисолаи дипломӣ ва имтиҳони давлатиро бо баҳои «аъло» ҷамъбаст менамоянд, «дипломи аъло» дода мешавад.

Ба хатмкунандагоне, ки баҳои «ғайриқаноатбахш» гирифтаанд, ба ҷойи диплом маълумотнома дар бораи таҳсил ва академӣ дода мешавад.

Дар мавриди пур кардани замимаи диплом, агар хатмкунанда аз як фан якҷанд баҳо дошта бошад, баҳои имтиҳони охирини ӯ ба ҳисоб гирифта мешавад.

Ҳангоми таҳсил аз рӯи низоми кредитӣ баҳогузори бо ифодаҳои дар ҷадвали 1 оварда шуда қабул карда мешавад.

Ҷадвали 1.

Ифодаи ҳуруфии баҳо	Ифодаи ададии баҳо	Ҷоизи ҷавобҳои дуруст %	Ифодаи анъанавии баҳо
A	4,0	$95 \leq A \leq 100$	Аъло
A-	3,67	$90 \leq A- < 95$	
B+	3,33	$85 \leq B+ < 90$	Хуб
B	3,0	$80 \leq B < 85$	

Ҳоли умумии миёна (GPA)-и хурдтарин баҳои «аъло» 3,67 ва баҳои «хуб» бошад, ба 3,0 баробар аст.

Чамъи холҳои умумии миёна (GPA) барои 75% баҳоҳои минималии «аъло» $75 \cdot 3,67 = 275,25$ ва барои баҳоҳои минималии «хуб» ба $25 \cdot 3,0 = 75$ баробар аст. Пас, холи умумии миёна (GPA)-и минималӣ барои гирифтани «дипломи аъло» дар зинаи бакалавр ба $(275,25 + 75) / 100 = 3,50$ хол баробар аст.

Дар ин ҳолат хатмкунандаи зинаи бакалавр, ки миқдори баҳоҳои «аъло» на кам аз 75%, миқдори баҳоҳои «хуб» на зиёда аз 25%, инчунин имтиҳони давлатӣ ва кори хатро бо баҳои «аъло» чамъбаст намуда, холи умумии миёна (GPA) на кам аз 3,50 дошта ягон баҳои «қаноатбахш» нагирифтааст, соҳиби дипломи аъло шуда метавонад.

Ба хатмкунандаи зинаи бакалавр, ки дар давоми таҳсил имтиҳонро такроран супоридааст ё баҳошро иваз намудааст, дар сурати мувофиқат намудани холҳои умумии миёна (GPA) «дипломи аъло» дода намешавад.

Дар низоми кредитии таҳсилот баҳогузорию рейтингӣ дар асоси ифодаи адабии баҳоҳои аз фанҳои дар транскрипт воридшуда ва натиҷаи аттестатсияи хатм баҳои умумии чамъбасти хатмкунанда (GPA) ҳисоб карда мешавад.

Барои хатмкунандаи зинаи магистр дар ҳолате «дипломи аъло» дода мешавад, ки баъди зинаи бакалавр соҳиби «дипломи аъло» буда, миқдори баҳоҳои «аъло» на кам аз 75%, миқдори баҳоҳои «хуб» на зиёда аз 25% дорад, инчунин имтиҳони давлатӣ ва кори хатро бо баҳои «аъло» чамъбаст намуда, холи умумии миёна (GPA) на кам аз 3,50 дорад ва ягон баҳои «қаноатбахш» нагирифтааст.

25. Хатмкунандагоне, ки дар яке аз имтиҳонҳои давлатӣ баҳои «ғайриқаноатбахш» гирифтаанд, ҳуқуқи аз фанҳои дигар супоридани имтиҳони давлатӣ ё ҳимояи рисолаҳои дипломии хатмкунии таҳассусиро аз даст намедиханд. Дар сурати ғайриқаноатбахш баҳогузори кардани рисолаи дипломӣ комиссияи аттестатсионии хатм барои хориҷ намудани хатмкунанда аз муассисаи таълимӣ бе нигоҳдошти номи мавзӯ ва роҳбари рисолаи дипломӣ ба раёсат пешниҳод менамояд.

Дар ҳолати бе сабаб ҳозир нашудани хатмкунанда ба имтиҳони давлатӣ ва ҳимояи рисолаи дипломӣ, бо пешниҳоди комиссияи аттестатсионии хатм бе нигоҳдошти номи мавзӯ ва роҳбари рисолаи дипломӣ бо фармоиши ректор (директор)-и муассисаи таълимӣ хориҷ карда мешавад.

Дар ҳолати бо сабаб ҳозир нашудани хатмкунанда ба имтиҳони давлатӣ ва ҳимояи рисолаи дипломӣ, дар мавриди пешниҳоди маълумотномаи тиббӣ ё дигар ҳуҷҷатҳои тасдиқкунанда, бо фармоиши ректор (директор)-и муассисаи таълимӣ бо нигоҳдошти номи мавзӯ ва роҳбари рисолаи дипломӣ танҳо ба соли дигар гузаронида мешавад.

26. Хатмкунандагоне, ки рисолаи дипломиашонро дифоъ накардаанд ва ё аз имтиҳони давлатӣ нагузаштаанд, дар муддати то панҷ соли баъди хатм ба аттестатсияи хатм роҳ дода мешаванд. Баъди гузаштани муҳлати панҷ сол хатмкунандагон бо иҷозати мақомоти ваколатдор дар соҳаи маориф ба курси мувофиқ барқарор карда мешаванд.

27. Ба хатмкунандагон дар ҷаласаи комиссияи аттестатсионӣ бо таври кушода мувофиқи овозҳои аъзои комиссия баҳо гузошта мешавад. Дар сурати баробар будани овозҳо, овози раиси комиссияи аттестатсионӣ ҳалкунанда ҳисобида мешавад.

28. Ба хатмкунандагоне, ки аз аттестатсияи хатм гузаштаанд, дар асоси қарорҳои комиссияи аттестатсионӣ бо фармоиши ректор дараҷаи таҳассус, диплом ва нишони сарисинагӣ дода мешавад.

29. Барои ҳар як ҷаласаи комиссияи аттестатсионӣ протоколҳое, ки шакли онҳо аз тарафи Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудаанд, тартиб дода шуда, дар онҳо раис ва аъзои комиссияи аттестатсионӣ имзо мегузоранд. (замимаи 1)

30. Баъди ба анҷом расидани кори комиссияи аттестатсияи хатм раисони комиссия ҳисобот оид ба фаъолиятшонро таҳия менамоянд. Дар ҳисоботи таҳияшудаи раиси комиссия бояд масъалаҳои зерин инъикос ёбанд:

- омодагии муассисаи таҳсилоти олиӣ касбӣ, факултет ва кафедраҳо барои гузаронидани аттестатсияи хатм;

- тавсифи мундариҷа ва шакли саволномаҳо, билетҳо ва мувофиқати онҳо бо барномаи таълимӣ;

- таҳлили савияи илмӣ ва назариявӣ амалии хатмкунандагон аз рӯи ихтисос ва мувофиқати онҳо ба вазифаҳое, ки аз сиёсати давлатӣ дар соҳаи маориф бармеоянд;

- тавсифи мавзӯи рисолаҳои дипломӣ, сифати амалан ба анҷом расонидан ва хусусияти назариявӣ-амалии онҳо;

- таҳлил ва баҳодихӣ ба сифати дониши хатмкунандагон;

- пешниҳоди хатмкунандагон барои идомаи таҳсил дар зинаи магистратура;

- тавсияи магистрантон барои идомаи таҳсил дар зинаи докторантура аз рӯи ихтисосм (PhD);

- дар заминаи камбудию норасоҳои бавучудода хулоса ва пешниҳод барои беҳтар шудани аттестатсияи хатм.

31. Ба ҳисобот ҷадвалҳои зерин бояд замима гарданд:

1) Натиҷаи имтиҳони давлатӣ аз фанни _____

Ҷадвали 2

Рамз ва номи ихтисос				
Шумораи хатмкунандагон, нафар				
Шумораи иштирок надоштагӣҳо				
Ифодаи ҳуруфии баҳо	Ифодаи ададии баҳо	Ҷавобҳои дуруст %	Ифодаи анъанавии баҳо	
A	4,0	$95 \leq A \leq 100$	Аъло	
A-	3,67	$90 \leq A- < 95$		
B+	3,33	$85 \leq B+ < 90$		
B	3,0	$80 \leq B < 85$	Хуб	

B-	2,67	$75 \leq B- < 80$	Қаноатбахш	
C+	2,33	$70 \leq C+ < 75$		
C	2,0	$65 \leq C < 70$		
C-	1,67	$60 \leq C- < 65$		
D+	1,33	$55 \leq D+ < 60$		
D	1,0	$50 \leq D < 55$		
Fx	0	$45 \leq Fx < 50$	Ғайриқаноатбахш	
F	0	$0 \leq F < 45$		

2) Натиҷаи ҳимояи рисолаҳои дипломӣ:

Ҷадвали 3

№ р / т	Рамз ва ихти- сос	Шумораи хатмкунандагон			Шумораи хатмкунандагони иштирок надошта			Шумораи тавсия шудагон ба зинаи		Шумораи тавсия шудагон	
		Бака- лавр	Мута хас- сис	Маги -стр	Бак- ала- вр	Мута хас- сис	Маг истр	Маги- стра- тура	Док- тор PhD	Дип- ломи аъло	Дип- ломи муқар- рарӣ

Ҳисоботи раиси комиссияи аттестатсионии хатм дар муддати як ҳафта омода шуда, ба ҷаласаи кафедра, шӯроҳои олимони факултет ва муассисаи таҳсилоти олии касбӣ барои муҳокима ва тасдиқ пешниҳод карда мешавад.

Маълумотномаи таҳлилии ғайрифаъолияти комиссияҳои аттестатсионии хатм дар муддати ду ҳафта ба таври хаттӣ ва электронӣ ба Вазорати маориф ва илми Ҷумҳурии Тоҷикистон пешниҳод карда мешавад.

ВАЗОРАТИ МАОРИФ ВА ИЛМИ ҶУМҲУРИИ ТОҶИКИСТОН

ПРОТОКОЛИ № _____

Ҷаласаи комиссияи аттестатсионии хатм

аз «____» _____ соли 20____

Оид ба ҳимояи рисолаи дипломии хатмкунанда _____
(ному насаб)

(ихтисос)

Дар мавзӯи _____

ИШТИРОК НАМУДАНД

Раис _____

(унвон, ному насаб)

Аъзоён _____

Рисолаи дипломии хатмкунанда иҷро карда шуд:

Таҳти роҳбарии _____

(унвон, ному насаб)

Ва машварати _____

БА КОМИССИЯИ АТТЕСТАТСИОНИИ ХАТМ МАВОДҲОИ ЗЕРИН
ПЕШНИҲОД КАРДА ШУД:

1. Маълумотнома № __ деканати факултети _____ аз «____»__ с. 20____

Дар муддати таҳсил аз тарафи хатмкунанда _____ имтиҳон ва _____ санчишҳо

мутобиқ ба нақшаи таълимӣ супорида шудааст.

2. Тавзеҳнома дар _____ саҳифа

3. Нақшаҳо дар _____ варақа

4. Хулосаи роҳбар _____

5. Такризнавис _____

Баъд аз баёни мундариҷаи рисолаи дипломӣ ба хатмкунанда саволҳои зерин дода шуд:

1. _____
(ному насаби шахси саволдиҳанда ва мазмуни савол)

2. _____

3. _____

ҚАРОРИ КОМИССИЯИ АТТЕСТАЦИОНИИ ХАТМ

1. Ҳисобида шавад, ки хатмкунанда _____
рисолаи дипломиро бо баҳои _____ ҳимоя намуд.

2. Ба _____
(ному насаби хатмкунанда)

Квалификацияи _____
аз рӯи ихтисоси _____
_____ дода шавад.

Дипломи _____
(муқаррарӣ, аъло)

Қайд карда шуд, ки _____

Раиси КАХ _____
(ному насаб)

(имзо)

Аъзои КАХ _____
(ному насаб)

(имзо)

Котиб _____
(ному насаб)